

FRÁSÖGN

af ársfundum Vestnorræna ráðsins í Narsarsuaq á Grænlandi 19. –20. ágúst 2013

Af hálfu Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins sóttu ársfundinn Unnur Brá Konráðsdóttir, formaður, Vigdís Hauksdóttir, varaformaður, Páll Valur Björnsson, Páll Jóhann Pálsson og Oddný G. Harðardóttir, auk Vilborgar Ásu Guðjónsdóttur, ritara Íslandsdeildar. Fjölmörg efnisatriði voru á dagskrá fundar, þ.á.m.: Þemaráðstefna ráðsins á Ísafirði í janúar sl., málefni norðurslóða, efni næstu þemaráðstefnu, nýting auðlinda, hótanir ESB í garð Færeyja og Íslands vegna makrílveiða, sem og refsiaðgerðir ESB gegn Færeyjum vegna síldveiða.

Lars Emil Johansen, formaður Vestnorræna ráðsins, setti ársfundinn og bauð fundargesti velkomna. Hann fór yfir starf forsætisnefndar síðasta árið, þar á meðal þátttöku í alþjóðlegu samstarfi og góðan árangur af samstarfi við ráðuneyti landanna þriggja. Að loknu ávarpi formanns gerði framkvæmdastjóri Vestnorræna ráðsins grein fyrir starfsemi liðins árs og ársreikningi ársins 2012. Fundur samþykkti ársreikninginn.

Því næst gerðu formenn landsdeilda grein fyrir starfinu á liðnu ári. Fram kom í máli Unnar Brár Konráðsdóttur, formanns Íslandsdeildar, að mikil ánægja hefði verið með Vestnorrænan dag sem haldinn var í Reykjavík sl. haust. Stærsta verkefni Íslandsdeildar hefði verið undirbúningur þemaráðstefnu ráðsins á Ísafirði. Á meðan á ráðstefnunni stóð hefði Vestnorræna ráðinu gefist tækifæri til að hitta bæjarráðsmenn bæði Ísafjarðar og Bolungarvíkur, og eins hefðu fundargestir verið viðstaddir opnun Grænlandsseturs í Bolungarvík. Unnur Brá greindi einnig frá skipun nýrrar Íslandsdeildar eftir kosningarnar í apríl sl., myndun nýrrar ríkisstjórnar og skipan nýs samstarfsráðherra.

Laila Dávøy, varaforseti norska Stórþingsins, flutti kveðju Stórþingsforseta og ræddi um sameiginlegar áskoranir Noregs og vestnorrænu landanna, einkum tengt nýtingu auðlinda í hafi. Hún greindi frá því að Noregur færi nú með formennsku Norðurlandaráðs og hefði lagt sérstaka áherslu á vestnorrænt samstarf í formennskuáætlun sinni. Þá tók færeyski þingmaðurinn Hogni Hoydal til máls fyrir hönd forsætisnefndar Norðurlandaráðs og flutti kveðju frá Marit Nybakk, forseta Norðurlandaráðs. Hann ræddi samstarf Norðurlandaráðs og Vestnorræna ráðsins, sem hann taldi vel lukkað, ekki síst hvað varðaði afleiðingar loftlagsbreytinga og nýtingu auðlinda í hafi. Loks tók mennta-, kirkju- og menningarmálaráðherra Grænlands, Nick Nielsen, til máls og ræddi um hvernig vestnorrænt samstarf hefði styrkt jafn og þétt síðustu fjögur árin, m.a. samstarfi Grænlands og Færeyja um þróun smáíðnaðar og verkefna á vegum NORA, sjóðs á vegum ráðherraráðs Norðurlandaráðs. Þá væri opnun á ræðismannaskrifstofu Íslands í Nuuk í september nk. til marks um sífellt sterkara tengsl.

Rætt var um niðurstöður þemaráðstefnu ráðsins á Ísafirði í janúar sl., þar sem áhersla var lögð á vestnorrænt samstarf á sviði heilbrigðismála. Á ráðstefnunni komu fram margar hugmyndir um samstarf og voru tvær af þeim þróaðar í ályktanir sem samþykktar voru á ársfundinum. Þar er um að ræða ályktun um að byggja upp samstarf heilbrigðisstarfsfólks í löndunum þremur og ályktun um að þróa frekar samstarf á sviði skurðaðgerða. Í ljósi þess að þingmenn voru sammála um að mikilvægt væri að þróa einnig þær samstarfshugmyndir sem ekki urðu að ályktunum ákvað ársfundurinn að stofna sérstakan vinnuhóp landanna þriggja sem hefði það hlutverk að þróa aðrar hugmyndir frekar.

Í umræðu um norðurslóðir lagði Unnur Brá til að Vestnorræna ráðið ynni, í samráði við fræðimenn, tillögur að mögulegri sameiginlegri stefnu landanna þriggja um málefni Norðurslóða sem síðan yrði lögð fyrir utanríkisráðuneyti landanna. Samþykkti fundurinn það. Þá var einnig samþykkt að sækja um áheyrnaraðild að Norðurskautsráðinu.

Í umræðu um hvernig hægt væri að styrkja vestnorrænt samstarf frekar var lagt til að því yrði komið við að forsætisnefndin gæti sent spurningar beint til ríkisstjórna landanna þriggja. Samþykkt var að framkvæmdastjóri ráðsins skoðaði möguleikann frekar.

Til viðbótar við ályktanir um heilbrigðissamstarf samþykkti ársfundur tvær aðrar ályktanir, annars vegar um að vinna gegn brottflutningi kvenna frá vestnorrænu löndunum og hins vegar um að efla samstarf um stuðning við les- og skrifblinda. Þá var ákveðið að efni þemaráðstefnu næsta árs, sem haldin verður í Færeyjum í janúar nk., yrði styrking sjálfbærni innan vestnorrænnar samvinnu þegar kæmi að matvörum.

Við umræður um nýtingu auðlinda sjávar samþykkti ársfundurinn ályktun sem fordæmir harðlega hótanir Evrópusambandsins um refsiaðgerðir gegn Íslandi og Færeyjum vegna makrílveiða landanna, sem og refsiaðgerðir sambandsins gegn Færeyjum vegna síldarveiða þeirra. Í ályktuninni undirstrikaði ráðið að aðferðir ESB væru ekki viðunandi í alþjóðasamskiptum og benti enn fremur á að fyrri aðgerðir ESB hafi haft alvarleg áhrif á lítil samfélög í vestnorrænu löndunum, til dæmis þegar sambandið hafi lagt innflutningsbann á selvörur. Ráðið hvatti þá bæði Noreg og Norðurlandaráð til að styðja Færeyjar og Ísland og taka afstöðu gegn aðferðum ESB. Að lokum hvatti Ráðið ríkisstjórn Grænlands til að opna grænlenskar hafnir fyrir þau færeysku skip og vörur sem kunna að verða fyrir barðinu á refsiaðgerðum ESB, en Danmörk á sem kunnugt er aðild að ESB og þarf því væntanlega að framfylgja banninu.

Að lyktum var samþykkt að Ríkisendurskoðun skyldi áfram vera endurskoðandi reikninga Vestnorræna ráðsins. Var Unnur Brá Konráðsdóttir einróma kjörin formaður ráðsins fram að næsta aðalfundi. Unnur Brá sagði í ræðu sinni á fundinum að í formennskutíð sinni mundi hún leggja höfuðáherslu á að þrýsta á ríkisstjórnir Íslands, Færeyja og Grænlands að styrkja Norðurskautssamstarf landanna. Hún sagði jafnframt að hún mundi vinna að því að tryggja áheyrnaraðild Vestnorræna ráðsins að Norðurskautsráðinu, sem og að leggja áherslu á að löndin efla samstarf sitt í heilbrigðismálum. Unnur Brá gerði að umtalsefni aðgerðir ESB í tengslum við makrílveiðar Íslands og Færeyja og síldveiðar Færeyja, sem og stuðning sjávarútvegsráðherra Noregs við þær. Hún sagðist mundu taka ályktun ársfundarins um málið upp með sendinefnd Evrópuþingsins.

Samhliða ársfundi fór fram fundur í forsætisnefnd Vestnorræna ráðsins þar sem forsætisnefnd samþykkti tillögu að dagskrá fundar og fjallaði um framkomnar tillögur.

Að ársfundi loknum stóð Vestnorræna ráðið fyrir sameiginlegri ráðstefnu með Norðurlandaráði, norska Stórþinginu og danska þinginu, um sameiginlegan skilning á nýtingu auðlinda sjávar í Norður-Atlantshafi. Sjávarútvegsráðherra Grænlands tók þar fyrstur til máls og fór yfir sögu fiskveiða á Grænlandi. Alyson Bailes, adjúntk í stjórn málafræði við Háskóla Íslands, fylgdi á eftir með umfjöllun um stöðu og möguleika smáríkja í alþjóðakerfinu. Halldór Ásgrímsson, fyrrum framkvæmdastjóri ráðherraráðs Norðurlandaráðs og fyrrum forsætisráðherra Íslands, flutti erindi um þróun sjávarútvegs á Íslandi síðastliðin 30 ár. Jóhann Sigurjónsson, forstjóri Hafrannsóknastofnunar, fjallaði um áhrif loftlagsbreytinga á fiskstofna, og Dr. Bjørn Kunoy, lögfræðingur í utanríkisráðuneyti Færeyinga, ræddi nýtingu auðlinda sjávar út frá hafrétti og komandi málaferli Færeyinga við Evrópusambandið vegna refsiaðgerða ESB gagnvart Færeyjum vegna síldveiða þeirra. Jahn Petter Johnsen, lektor við sjávarútvegsfræðadeild Tromsø-háskóla hélt erindi um auðlindanýtingu út frá pólitískum og félagslegum vinkli, og Isabella Lövin, Evrópuþingmaður frá Svíþjóð, fjallaði m.a. um þróun fiskveiðistefnu ESB. Loks flutti Josef Therkildsen, frá samtökum launafólks á Íslandi, Grænlandi og í Færeyjum (SIK), erindi um áhrif auðlindanýtingar á launafólk í löndunum þremur, og Helle Siegstad, deildarstjóri hjá Náttúrustofnun Grænlands, fjallaði um þróun fiskstofna við Grænland.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins og á vefsvæðinu www.vestnordisk.is.